



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

Agro-tourism Extension in Ban Kham Hai, Makluea Kao Sub-district, Sung Noen District,
Nakhon Rachasima Provinceปยุสา บุญเรือง (Payasa Boonrueang)¹ จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)² เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalernsak Toomhirun)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ (2) รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของบ้านคำไฮ (3) ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (4) ความต้องการการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ (5) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมสำหรับบ้านคำไฮ ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 336 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 183 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และ Independent-Samples t-test ผลการวิจัย พบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.3 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 42.81 ปี ระดับการศึกษาสำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 11,868.85 บาท จำนวนคนในครัวเรือนเฉลี่ย 5.15 คน ประเภทของการเกษตร คือ การเลี้ยงสัตว์ ทำไร่ เฉลี่ยจำนวน 18.37 ไร่ กลุ่มตัวอย่างไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความคาดหวังว่าชุมชนจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ มีความต้องการให้พื้นที่เกษตรของตนเป็นจุดท่องเที่ยวและพร้อมให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการที่ชุมชนเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน และช่วยให้ชุมชนมีชื่อเสียง (2) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของบ้านคำไฮ อยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกประเด็น ได้แก่ ด้านบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามลำดับ (3) กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ อยู่ในระดับปานกลาง ทุกประเด็น ได้แก่ ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามลำดับ (4) กลุ่มตัวอย่างต้องการความรู้ ในระดับมากในทุกประเด็น ผ่านสื่อบุคคลจากหน่วยงานราชการ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นคู่มือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ อินเทอร์เน็ต และวิธีการส่งเสริม ด้วยการฝึกปฏิบัติ (5) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพ ที่ต่างกัน มีความต้องการให้พื้นที่เกษตรเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตร แตกต่างกัน

คำสำคัญ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช somjai_12003@yahoo.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study the farmers and community members in Ban Kham-Hai community in the following issues: (1) the socio-economic condition, (2) the proper model of agro-tourism organization, (3) the potentials agro-tourism management, (4) the need to extend agro-tourism of farmers and the community members, and (5) the guidelines to extend proper agro-tourism in the area. The population included 336 farmers and local people in Ban Kham-Hai, Tambon Makluea Kao, Sung Noen District, Nakhon Rachasima Province. They were over 18 years old. The sampling size was defined by Taro Yamane's formula. The error value was 0.05. The sampling consisted of 183 people. The sampling was a simple type. Statistics used were frequency, percentage, means, maximum value, lowest value, standard deviation, and grading. This included inferential statistics i.e. independent - Samples t-test. The study revealed that (1) 56.3% of the sampling group was female with the average of 42.81 years, finished secondary school or lower. Their average monthly income was 11,868.85 baht. The average number of household members was 5.15 people. The type of agriculture was animal husbandry; the average area was 18.37 rai. The sampling group had no experience in agro-tourism. They expected that their community could be the location for agro-tourism that could generate income. They wanted their farmland to become tourist spot and ready to provide information to tourists. The benefit of agro-tourism spots and could generate incomes to the community. The benefit from agro-tourism in their community was the income generating and becoming tourist attractions. (2) The sampling group rated their opinion at the highest level on the appropriate model for agro-tourism management for Ban Kham-Hai. The model includes agro-tourism service, marketing of agro-tourism, resources of agro-tourism. (3) The sampling group rated their opinions for the potentials for agro-tourism management at the average level. The potentials included agro-tourism location management, attraction of agro-tourism location, support of agro-tourism location, and agro-tourism service. (4) The sampling group needed knowledge at the high level from the following sources: the media (personnels in the government sectors), printed materials (manual); the Internet (electronic media). (5) Hypothesis test result was that different careers required different farmer areas for agro-tourism spots.

Keywords: Agro-tourism, Agro-tourism extension



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

บทนำ

ประเทศไทย เป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพและดำรงอยู่ได้โดยมีความเกี่ยวข้องกับการเกษตรเป็นหลัก จากยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่เน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าการเกษตรตลอดโซ่อุปทาน การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และการบริหารจัดการทรัพยากรเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคงโดยให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้และมีความสุข มีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและวางแผนทรัพยากรในชุมชน และช่วยให้ชุมชนสามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตรในชุมชน และภูมิปัญญาต่างๆ ของชุมชนให้เป็นที่รู้จักต่อนักท่องเที่ยว โดยเน้นการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสังคม กระตุ้นให้ชุมชนฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรให้คงอยู่โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสกับธรรมชาติ และเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ และสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติ

จังหวัดนครราชสีมา ถือเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติติดอันดับที่มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดในประเทศ และถือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว (สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา, 2557) และมีความโดดเด่นในด้านการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ หมู่บ้านคำไฮ ตั้งอยู่ในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ชุมชนทำอาชีพเกษตรกรรม โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายมีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการพัฒนาให้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มขึ้น และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ จะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สร้างชื่อเสียงและเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน แต่ยังคงรักษาความเป็นอยู่และอาชีพเกษตรกรไว้ สร้างความรักและวางแผนทรัพยากรที่มีอยู่และใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า และเป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ และสามารถนำความรู้จากการท่องเที่ยวไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรได้ ซึ่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชนต้องมีความพร้อมและมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ที่จะพัฒนาให้เป็นจุดท่องเที่ยวด้วย จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความสำคัญที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ในประเด็นรูปแบบ ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และความต้องการการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมสำหรับบ้านคำไฮ ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ
2. เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของบ้านคำไฮ
3. เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ
4. เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ

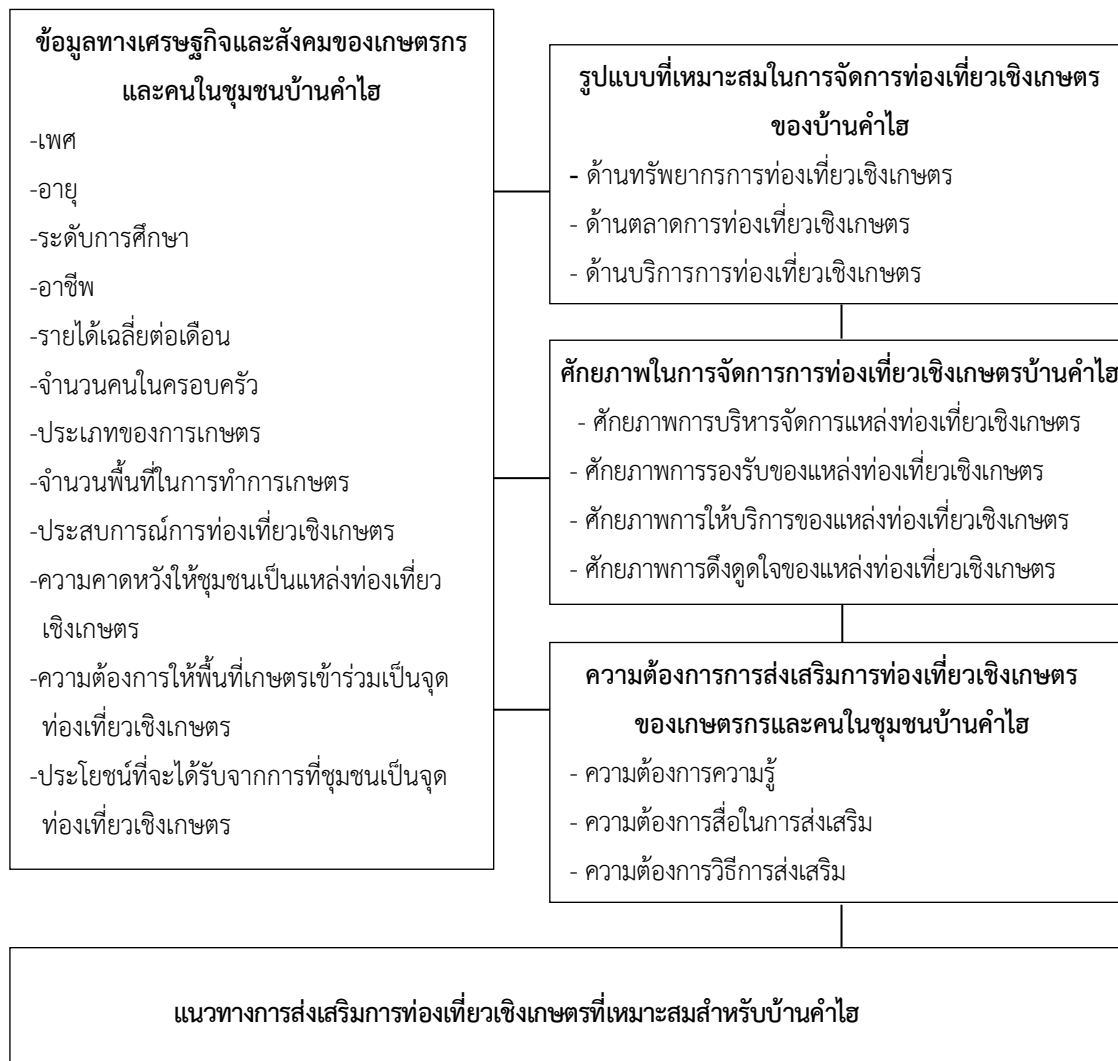


การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

5. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมสำหรับบ้านคำไฮ

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 336 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวนตัวอย่าง 183 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (ข้อมูลทะเบียนราษฎร อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา, 24 กค 2562) เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของบ้านคำไฮ ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ และความต้องการการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ การวิเคราะห์ใช้สถิติเชิงพรรณนาโดยการหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ โดยใช้เกณฑ์ค่าน้ำหนักเฉลี่ย $1.00-1.80 =$ น้อยที่สุด $1.81 - 2.60 =$ น้อย $2.61 - 3.40 =$ ปานกลาง $3.41 - 4.20 =$ มาก และ $4.21 - 5.00 =$ มากที่สุด การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่เหมาะสมสำหรับบ้านคำไฮ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ Independent-Samples t-test

ผลการวิจัย

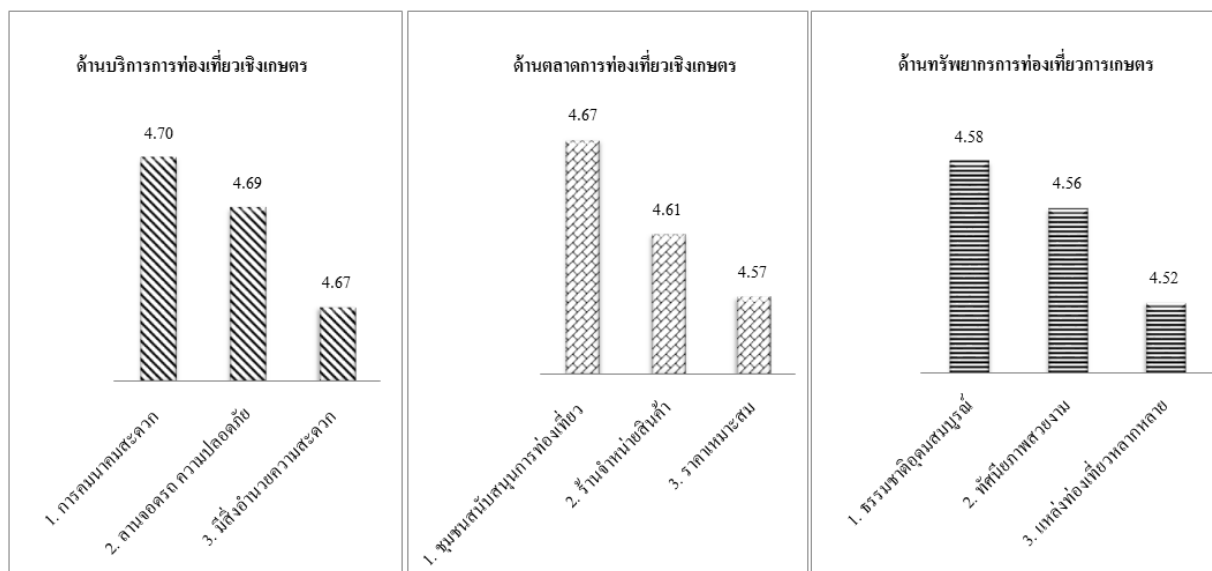
1. **ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ** พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.3 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 42.81 ปี ระดับการศึกษาสำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า อาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 11,868.85 บาท จำนวนคนในครัวเรือนเฉลี่ย 5.15 คน ประเภทของการเกษตร คือ การเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ส่วนใหญ่ในการทำเกษตร คือพื้นที่ทำไร่ เฉลี่ยจำนวน 18.37 ไร่ กลุ่มตัวอย่างไม่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความคาดหวังว่าชุมชนจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ มีความต้องการให้พื้นที่เกษตรของตนเป็นจุดท่องเที่ยวและพร้อมให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการที่ชุมชนเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน และช่วยให้ชุมชนมีชื่อเสียง

2. **รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ** พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ทุกด้าน ได้แก่ ด้านบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) **ด้านบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร** พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ว่าเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกและปลอดภัยในการท่องเที่ยว มีลานจอดรถและมีการบริการด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ที่พัก จุดกางเต็นท์ ร้านอาหาร ฯ 2) **ด้านตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร** พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ว่าชุมชนให้การสนับสนุนการท่องเที่ยว มีร้านจำหน่ายสินค้าผลผลิตทางการเกษตรและของที่ระลึก และมีความเหมาะสมด้านราคาในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ที่พัก อาหาร สินค้าเกษตร ฯ 3) **ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร** พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีความสวยงามของทัศนียภาพและภูมิทัศน์ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่หลากหลาย เช่น สวนสมุนไพร สวนผักผลไม้ ฟาร์มโคนม ป่าชุมชน ฯ ดังภาพที่ 2



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference



ภาพที่ 2 รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ

ตารางที่ 1 รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ โดยภาพรวม

n = 183

รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.67	0.466	มากที่สุด
ด้านตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.62	0.461	มากที่สุด
ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.57	0.491	มากที่สุด
รวม	4.62	0.439	มากที่สุด

3. **ข้อมูลศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคำไฮ** พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ทุกด้าน ได้แก่ ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) **ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร** พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยในระดับมาก ว่าชุมชนมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนโดยรอบให้การยอมรับและให้ความร่วมมือ และมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว

2) **ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร** พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ว่าชุมชนมีสภาพธรรมชาติที่มีความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนได้รับรางวัล ใบรับรองหรือใบประกาศเกียรติคุณ และเห็นด้วยในระดับมาก ว่าชุมชนมีความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายประเภท

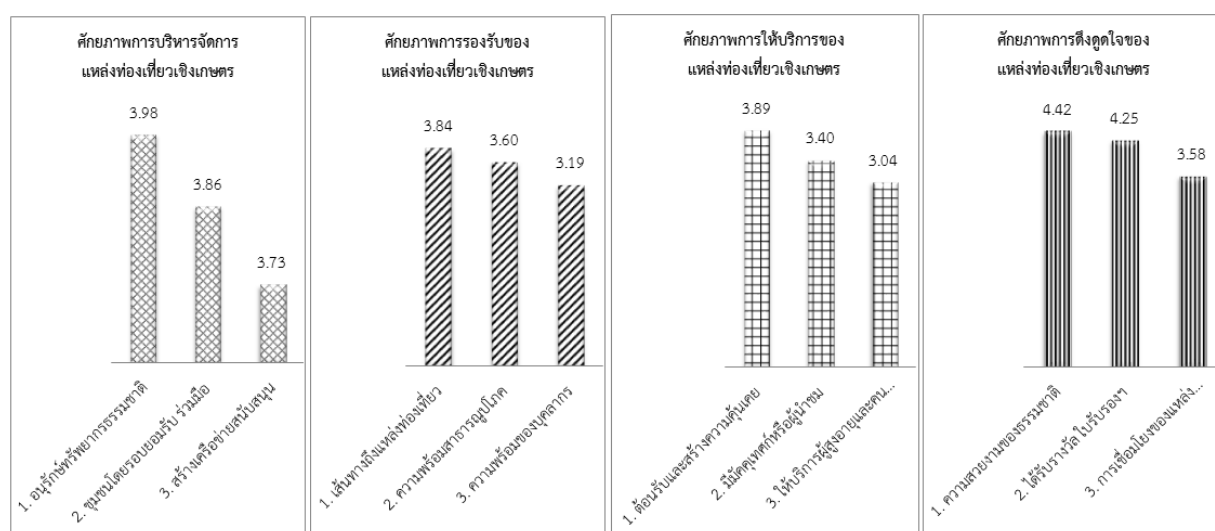
3) **ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร** พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง ว่าชุมชนมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ลงท้องถิ่นเชิงเกษตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยในระดับมาก ว่าชุมชนมีเส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน และเห็นด้วยในระดับปานกลาง ว่าชุมชนมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากร ในการรองรับนักท่องเที่ยว 4) ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยในระดับมาก ว่าชุมชนมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว ชุมชนมีมีคฤหาสน์หรือผู้นำชมให้บริการนักท่องเที่ยว และเห็นด้วยในระดับปานกลาง มีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ ดังภาพที่ 3



ภาพที่ 3 ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคำไฮ

ตารางที่ 2 ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ โดยภาพรวม

n = 183

ศักยภาพทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.36	0.398	ปานกลาง
ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.34	0.441	ปานกลาง
ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.02	0.510	ปานกลาง
ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.87	0.610	ปานกลาง
รวม	3.15	0.407	ปานกลาง

4. ความต้องการการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ 1) ระดับความต้องการความรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการความรู้มากในทุกประเด็น ได้แก่ (1) การจัดการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (2) ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยว (3) ด้านประเภทการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (4) องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ (5) ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) ระดับความต้องการสื่อในการส่งเสริม พบว่า



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

กลุ่มตัวอย่างต้องการสื่อในการส่งเสริม ระดับมาก (1) จากสื่อบุคคลของหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน (2) จากสื่อสิ่งพิมพ์ คู่มือ ไปสเตอร์ และแผ่นพับ (3) จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต วีดิโอ โทรศัพท์ และวิทยุ ตามลำดับ 3) ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริม พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีฝึกปฏิบัติ ในระดับมากที่สุด และต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ ในระดับมาก ได้แก่ สานิต ทักษะศึกษา และบรรยาย ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปความต้องการการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

n = 183

เนื้อหาความต้องการ การส่งเสริมการเกษตร	ความต้องการ ความรู้	ความต้องการสื่อในการส่งเสริม										ความต้องการ วิธีการส่งเสริม			
		สื่อบุคคล		สื่อสิ่งพิมพ์		สื่ออิเล็กทรอนิกส์						บรรยาย	สาธิต	ฝึกปฏิบัติ	ทัศนศึกษา
		ภาคเอกชน	ภาครัฐ	แผ่นพับ	คู่มือ	โปสเตอร์	วิทยุ	โทรทัศน์	วีดิทัศน์	อินเทอร์เน็ต					
1. ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์	4.11	3.81	4.20	3.58	4.18	3.87	3.47	3.86	3.89	4.17	3.68	4.08	4.21	3.86	
2. ประเภทการท่องเที่ยว เชิงเกษตร	4.17	3.86	4.21	3.68	4.17	3.90	3.50	3.90	3.97	4.19	3.64	4.11	4.26	3.90	
3. องค์ประกอบของแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.15	3.78	4.19	3.66	4.22	3.91	3.51	3.96	3.97	4.20	3.71	4.10	4.25	3.91	
4. ประเภทกิจกรรมการ ท่องเที่ยว	4.17	3.73	4.07	3.70	4.14	3.83	3.52	3.92	3.94	4.22	3.72	4.11	4.25	3.91	
5. การจัดการบริการการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.17	3.84	4.14	3.72	4.15	3.85	3.49	3.95	4.03	4.21	3.72	4.08	4.25	3.89	
ค่าเฉลี่ยรวม	4.16	3.80	4.16	3.67	4.17	3.87	3.50	3.92	3.96	4.20	3.69	4.10	4.24	3.89	

จากตารางที่ 3 สรุปความต้องการการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในแต่ละประเด็น พบว่า

1) ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างต้องการความรู้ อยู่ในระดับมาก (4.11) กลุ่มตัวอย่างต้องการสื่อในการส่งเสริม ในระดับมาก คือ จากสื่อบุคคล ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ (4.20) จากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ คู่มือ (4.18) และจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต (4.17) และกลุ่มตัวอย่างต้องการวิธีการส่งเสริม ในระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (4.21)

2) ประเภทการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างต้องการความรู้ อยู่ในระดับมาก (4.17) กลุ่มตัวอย่างต้องการสื่อในการส่งเสริม ในระดับมากที่สุด คือ จากสื่อบุคคล ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ (4.21) รองลงมาในระดับมาก คือ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

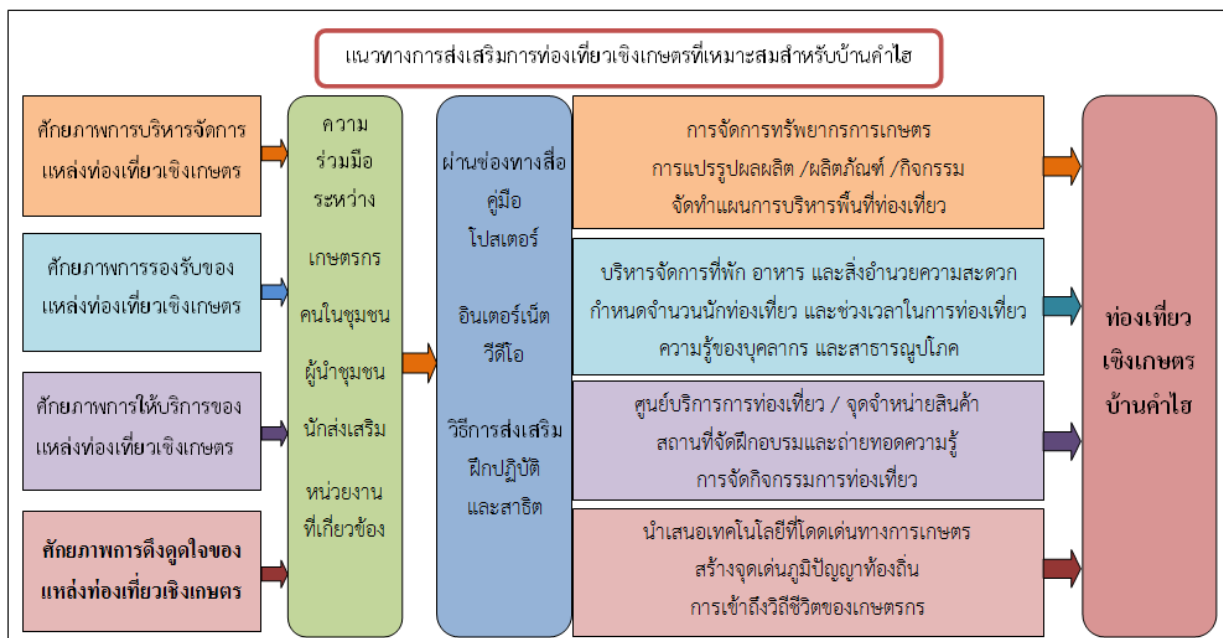
ได้แก่ อินเทอร์เน็ต (4.19) และจากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ คู่มือ (4.17) และกลุ่มตัวอย่างต้องการวิธีการส่งเสริม ในระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (4.26)

3) องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างต้องการความรู้ อยู่ในระดับมาก (4.15) เกษตรกรต้องการสื่อในการส่งเสริม ในระดับมากที่สุด คือ จากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ คู่มือ (4.22) รองลงมาในระดับมาก คือ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต (4.20) และจากสื่อบุคคล ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ (4.19) และเกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริม ในระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (4.25)

4) ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างต้องการความรู้ อยู่ในระดับมาก (4.17) กลุ่มตัวอย่าง ต้องการสื่อในการส่งเสริม ในระดับมากที่สุด คือ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต (4.22) รองลงมาในระดับมาก คือ จากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ คู่มือ (4.14) และจากสื่อบุคคล ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ (4.07) และกลุ่มตัวอย่างต้องการวิธีการส่งเสริม ในระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (4.25)

5) การจัดการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างต้องการความรู้ อยู่ในระดับมาก (4.17) กลุ่มตัวอย่าง ต้องการสื่อในการส่งเสริม ในระดับมากที่สุด คือ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต (4.21) รองลงมาในระดับมาก คือ จากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ คู่มือ (4.15) และจากสื่อบุคคล ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ (4.14) และกลุ่มตัวอย่าง ต้องการวิธีการส่งเสริม ในระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (4.25)

5. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมสำหรับบ้านคำไฮ



ภาพที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมสำหรับบ้านคำไฮ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

จากภาพที่ 4 ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ อยู่ในระดับปานกลาง ในการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมสำหรับบ้านคำไฮ จึงนำประเด็นด้านศักยภาพมาดำเนินการส่งเสริมเพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพที่สูงขึ้น โดยศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ จะแบ่งออกเป็น 4 ส่วนสำคัญ ได้แก่ ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมสำหรับบ้านคำไฮ ต้องมีความร่วมมือกันระหว่าง เกษตรคนในชุมชน ผู้นำชุมชน นักส่งเสริม และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมระดมความคิด สร้างเครือข่าย และร่วมกันพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดา ขลิบทอง (2559) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า การพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนเกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดี มีการจัดการสิ่งแวดล้อม ความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การบริการที่ทำให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และความสามารถในการจัดการตนเองได้ด้วยชุมชน ซึ่งจะต้องเป็นการร่วมกันของคนในชุมชน

โดยผ่านช่องทางสื่อต่างๆ เช่น คู่มือ ไปสเตอร์ อินเทอร์เน็ต วิทยุ และวิธีการส่งเสริม ด้วยการฝึกปฏิบัติ และสาธิต ในศักยภาพต่างๆ ดังนี้ 1) ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมให้มีการจัดการทรัพยากรการเกษตร การแปรรูปผลผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของชุมชน การกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ 2) ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมให้ชุมชนมีความพร้อมทั้งด้านที่พัก อาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภค การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว ช่วงเวลาในการท่องเที่ยว และการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว 3) ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมให้ชุมชนมีศูนย์บริการการท่องเที่ยว มีจุดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร มีสถานที่จัดฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้แก่นักท่องเที่ยว และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่หลากหลาย 4) ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สนับสนุนให้ชุมชนนำเสนอเทคโนโลยีที่โดดเด่นทางการเกษตร สร้างจุดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างจุดเรียนรู้วิถีชีวิตของเกษตรในชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีความหลากหลาย

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

พบว่า อาชีพภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตร มีความต้องการให้พื้นที่เกษตรเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง “การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา” มีประเด็น ที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 56.3 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 42.81 ปี ระดับการศึกษาสำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า อาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 11,868.85 บาท จำนวนคนในครัวเรือนเฉลี่ย 5.15 คน ประเภทของการเกษตร คือ การเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ส่วนใหญ่ในการทำเกษตร คือพื้นที่ทำไร่ เฉลี่ยจำนวน 18.37 ไร่ กลุ่มตัวอย่างไม่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่าง มีความคาดหวังว่าชุมชนจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้พื้นที่เกษตรของตนเป็นจุดท่องเที่ยว และพร้อมให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการที่ชุมชนเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ สร้างรายได้ให้กับชุมชน และชุมชนมีชื่อเสียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพล ถาวร (2554) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านปางบง ตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพทางการเกษตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รสสุคนธ์ ปัญญาพงศ์วัฒน์ และคณะ (2560) ศึกษาเรื่อง แนวคิดเกษตรกรรมที่ยั่งยืนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยววิถีเกษตร ตำบลแม่ทา อำเภอแม่่อน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอาชีพเกษตรกรรม จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความต้องการให้พื้นที่เกษตรเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตร แตกต่างกัน อาจเนื่องจากกลุ่มผู้ที่ให้ข้อมูลไม่ต้องการให้พื้นที่เกษตรเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความเป็นส่วนตัวสูง หรืออาจจะไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และไม่มีพื้นที่ทำการเกษตรเพื่อที่จะเป็นจุดท่องเที่ยวได้

2. ข้อมูลรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน ด้านบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รสสุคนธ์ ปัญญาพงศ์วัฒน์ และคณะ (2560) ศึกษาเรื่อง แนวคิดเกษตรกรรมที่ยั่งยืนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยววิถีเกษตร ตำบลแม่ทา อำเภอแม่่อน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีเกษตร ในตำบลแม่ทา อำเภอแม่่อน จังหวัดเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทุกด้าน ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านตลาดการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว ตามลำดับ

3. ข้อมูลศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ทุกด้าน ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม และมุขสุดา พูลสวัสดิ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล พบว่า แหล่งเกษตรกรรม ทั้ง 2 แห่ง มีผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพล ถาวร (2554) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านปางบง ตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รสสุคนธ์ ปัญญาพงศ์วัฒน์ และคณะ (2560) ศึกษาเรื่อง แนวคิดเกษตรกรรมที่ยั่งยืนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยววิถีเกษตร ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ศักยภาพด้านการจัดการของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรมิตีความเป็นเจ้าบ้านมีศักยภาพในระดับปานกลาง 1) ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสูงสุด ในระดับมาก คือ ชุมชนมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ ชุมชนโดยรอบให้การยอมรับและให้ความร่วมมือ และความคิดเห็นต่ำที่สุด ในระดับน้อย คือ ชุมชนมีการส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร 2) ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสูงสุด ในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีสภาพธรรมชาติที่มีความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ ชุมชนได้รับรางวัล ใบรับรอง หรือใบประกาศเกียรติคุณ และความคิดเห็นต่ำที่สุด ในระดับน้อย คือ ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะ 3) ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสูงสุด ในระดับมาก คือ ชุมชนมีเส้นทางเดินเท้าเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน และความคิดเห็นต่ำที่สุด ในระดับน้อย คือ ชุมชนมีความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว 4) ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสูงสุด ในระดับมาก คือ ชุมชนมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว รองลงมาคือ ชุมชนมีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมให้บริการนักท่องเที่ยว และความคิดเห็นต่ำที่สุด ในระดับน้อย คือ ชุมชนมีร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝาก และของที่ระลึก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ใบเฟิร์น วงษ์บัวงาม และमुखस्ता พูลสวัสดิ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล พบว่า ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คะแนนสูงสุด ในด้านการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว

4. ความต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ พบว่า เกษตรกรและคนในชุมชนบ้านคำไฮ ต้องการความรู้ในประเด็น 1) การจัดการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) ด้านประเภทการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 4) องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 5) ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในระดับมาก ผ่านสื่อบุคคลจากหน่วยงานราชการ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นคู่มือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คืออินเทอร์เน็ต และวิธีการส่งเสริม ด้วยการฝึกปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ และคณะ (2561) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความต้องการสื่อ ในระดับมากที่สุด ผ่านทางช่องทางอินเทอร์เน็ต และวิทยุทัศน์ นอกจากนี้มีความต้องการในระดับมาก ได้แก่ โทรทัศน์ คู่มือ วิทยุโปสเตอร์ สื่อบุคคลราชการ แผ่นพับ และสื่อบุคคลเอกชน ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการวิธีการสื่อสาร ในระดับมากที่สุด 2 วิธี ได้แก่ การฝึกปฏิบัติ และการทัศนศึกษา และมีความต้องการในระดับมาก จำนวน 2 วิธี ได้แก่ การสาธิต และบรรยาย

5. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมสำหรับบ้านคำไฮ จากการศึกษาพบว่าศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ อยู่ในระดับปานกลาง ในการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมสำหรับบ้านคำไฮ จึงนำประเด็นด้านศักยภาพมาดำเนินการส่งเสริมเพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพที่สูงขึ้น



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

โดยศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านคำไฮ จะแบ่งออกเป็น 4 ส่วนสำคัญ ได้แก่ ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมสำหรับบ้านคำไฮ ต้องมีความร่วมมือกันระหว่าง เกษตร คนในชุมชน ผู้นำชุมชน นักส่งเสริม และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมระดมความคิด สร้างเครือข่าย และร่วมกันพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดา ขลิบทอง (2559) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า การพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนเกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดี มีการจัดการสิ่งแวดล้อมความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การบริการที่ทำให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และความสามารถในการจัดการตนเองได้ด้วยชุมชน ซึ่งจะต้องเป็นการร่วมกันของคนในชุมชน โดยผ่านช่องทางสื่อต่างๆ เช่น คู่มือ โปสเตอร์ อินเทอร์เน็ต วีดีโอ และวิธีการส่งเสริม ด้วยการฝึกปฏิบัติ และสาธิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มทิพย์ และคณะ (2561) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความต้องการสื่อ ในระดับมากที่สุด ผ่านทางช่องทางอินเทอร์เน็ต และวิทยุ นอกจากนี้มีความต้องการในระดับมาก ได้แก่ โทรทัศน์ คู่มือ วิทยุ โปสเตอร์ สื่อบุคคลราชการ แผ่นพับ และสื่อบุคคลเอกชน ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการวิธีการสื่อสารในระดับมากที่สุด 2 วิธี ได้แก่ การฝึกปฏิบัติ และการทัศนศึกษา และมีความต้องการในระดับมาก จำนวน 2 วิธี ได้แก่ การสาธิต และบรรยาย ในศักยภาพต่างๆ ดังนี้ 1) ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมให้มีการจัดการทรัพยากรการเกษตร การแปรรูปผลผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของชุมชน การกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ 2) ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว เชิงเกษตร ส่งเสริมให้ชุมชนมีความพร้อมทั้งด้านที่พัก อาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภค การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว ช่วงเวลาในการท่องเที่ยว และการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว 3) ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมให้ชุมชนมีศูนย์บริการการท่องเที่ยว มีจุดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร มีสถานที่จัดฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้แก่นักท่องเที่ยว และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่หลากหลาย 4) ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สนับสนุนให้ชุมชนนำเสนอเทคโนโลยีที่โดดเด่นทางการเกษตร สร้างจุดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างจุดเรียนรู้วิถีชีวิตของเกษตรในชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีความหลากหลาย



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังว่าชุมชนจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ และกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะให้พื้นที่การเกษตรของตนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและพร้อมให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ จึงควรเข้าใจความรู้และสนับสนุนให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างจริงจัง ซึ่งคนในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และชุมชนมีทรัพยากรทางธรรมชาติและการเกษตรที่สามารถให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้ เข้ามาสัมผัสกับบรรยากาศได้

1.2 จากผลการทดสอบสมมติฐาน ควรสร้างความเข้าใจกับคนในชุมชนนอกภาคการเกษตร ในสิ่งที่ชุมชนจะได้รับจากการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้เกิดความร่วมมือมากขึ้น

1.3 รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชนควรเน้นด้านบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอันดับแรก เช่น เส้นทางคมนาคมที่สะดวก และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว มีลานจอดรถมีบริการด้านความปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ที่พัก จุดกางเต็นท์ ร้านอาหาร ฯ มีคู่มือหรือป้ายบอกทางที่ชัดเจนในการท่องเที่ยว มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในพื้นที่ มีระบบจัดการขยะมูลฝอยที่ดี มีมัคคุเทศก์ของชุมชนที่ให้แก่นักท่องเที่ยว มีการบริการนำเที่ยวในชุมชน และ มีการจัดระบบในการบริการให้แก่นักท่องเที่ยว และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มขึ้น

1.4 เกษตรกรและคนในชุมชน มีระดับการศึกษาไม่สูงมากนัก และส่วนใหญ่ไม่เคยท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาก่อน ในการเข้าไปส่งเสริมจึงควรให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ผ่านสื่อที่เกษตรกรและคนในชุมชนเข้าใจง่าย

1.5 ชุมชนบ้านคำไฮที่มีอาชีพทำการเกษตร ส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์ และปลูกผักปลอดสาร ทำไร่ ทำนา ทำสวน ซึ่งชุมชน ไม่มีการทำการเกษตรในส่วนของการทำไม้ดอกไม้ประดับ การผลิตสินค้าหัตถกรรม และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร นักส่งเสริม และผู้เกี่ยวข้องควรเข้าใจความรู้ สนับสนุน ให้เกษตรกรมีอาชีพการเกษตรที่หลากหลาย และสามารถเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในอนาคต



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- จินดา ขลิบทอง. (2559). แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนจังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 12(2), 59-82.
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ, จินดา ขลิบทอง และเพชร ทวีวงศ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน. *วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ*, 11(1), 48-62.
- ทศพล ถาวร. (2554). ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านปางบง ตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม และมุขสุดา พูลสวัสดิ์. (2556). การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล (งานวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร, กรุงเทพมหานคร.
- รสสุคนธ์ ปัญญาพงศ์วัฒน์ และคณะ. (2560). แนวคิดเกษตรกรรมที่ยั่งยืนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยววิถีเกษตร ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*, 5(1), 101-122.
- อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา. (2562). ข้อมูลทะเบียนราษฎร บ้านคำไฮ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา, 24 กค 2562.